

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

**PAIDE LINNA, PAIDE VALLA JA ROOSNA-ALLIKU
VALLA TRANSPORDIVALDKONNA
OLUKORRA ANALÜÜS**

**Koostajad: P.Saldre
V.Tammik
S.Pihelgas**

Paide 2017

Paide linn, Paide vald ja Roosna-Alliku vald sõlmisid ühinemislepingu 15.12.2016. aastal. Ühinemisejärgse elu paremaks korraldamiseks viiakse 2017.a ellu neli valdkonnapõhist uuringut (haridusvaldkond, sotsiaalvaldkond, transpordivaldkond ja IKT-valdkond). Uuringud viiakse läbi Euroopa Sotsiaalfondi poolt kaasfinantseeritava projekti "Paide linna, Paide valla ja Roosna-Alliku valla ühinemist ettevalmistavad uuringud ja analüüsid" raames.

Transpordivaldkonna uuringu töögrupp kuulusid Peeter Saldre, Veljo Tammik ja Siret Pihelgas. Kaasatud olid Järvamaa Ühistranspordi Keskuse tegevdirektor Harri Lepamets ja ühinemiskoordinaator Tiina Larven. Töögrupp kogunes kolmel korral.

Ühinemislepingus on valdkonna ülesannetena toodud ühtse transpordisüsteemi loomine, mis ühendab reisijaveo liinid ja sõidugraafikud vastavalt elanike liikumisvajadustele ning paindlikke ja täiendavate transpordiviiside rakendamine.

Olemasolev olukord

Kolmes omavalitsuses elab seisuga 01.01.2017 Rahvastikuregistri andmetel kokku 11 130 inimest, nendest 75,0% Paide linnas (8348), 15,2% Paide vallas (1688) ja 9,8% Roosna-Alliku vallas (1094). Roosna-Alliku ja Paide valla külade elanike arv on toodud lisas 1.

Ühinevatest omavalitsustest kõige suurema territooriumiga on Paide vald (300,58 km²), järgnevad Roosna-Alliku vald (132,16 km²) ja Paide linn (10,13 km²). Ühendomavalitsuse kogupindalaks kujuneb 442,87 km².

Ühistransport

Paide valda läbivad suurematest teedest Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa ja Pärnu-Rakvere-Sõmeru maantee. Roosna-Alliku valda läbib Pärnu-Rakvere-Sõmeru maantee. Järvamaal tegutseb MTÜ Järvamaa Ühistranspordi Keskus (edaspidi JÜTK), mis on asutatud Järvamaa omavalitsuste poolt maakonnasisese ühistranspordi korraldamiseks. Üldjuhul on liinid seotud õpilaste liikumisvajadusega. Suures plaanis on ühistranspordiga kaetus maakonna keskses hea, seda eelkõige Paide läheduse tõttu. Inimeste liikumissuunad on traditsiooniliselt samad juba aastaid ning ühistranspordivõrk on välja kujunenud. Liine on Järvamaal 38, paljudel liinidel on mitmeid väljumisi. Osad väljumised on käigus aastaringelt, osad ainult õppeperioodil ning osad suvevaheajal. Kõik maakonnaliinid, mis lähevad Tallinna, Tartu ja Rakvere suunal, peatuvad Paide valla ja Roosna-Alliku valla territooriumide peatustes. Paide valda läbivad lisaks veel liinid, mis lähevad Koeru, Imavere, Koigi, Päinurme suunal. Ainult Paide valda teenindavateks on 8 liini (üks neist – liin nr 4 sõidab Arduni). Roosna-Alliku valda läbivad kõik liinid, mis lähevad Aravete, Tapa, Järva-Jaani suunal. Probleeme on Kaaruka – Kodasema – Esna suunal ja ka Järva-Jaani suunal, kus ühistranspordiga liikumine on väga piiratud. Kooli ajal sõidab antud küladest kaks korda päevas läbi valla buss, mis teeb õpilasringe.

Hankelepingud vedajaga on 8 aastaks. Paide ja Roosna-Alliku valda läbivate liinide hankelepingud lõpevad 2022. aasta märtsis. Liinide väiksemaid korrigeerimisi tehakse ka jooksvalt, kui vedajale logistiliselt sobib.

Ühistransporti kasutati 2017.aasta esimese viie kuuga Paide vallas 8454 korda ning Roosna-Alliku vallas samal perioodil 5212 korda. Peatuste kasutamise statistika on toodud Lisades 2 ja 3.

Õpilaste transport

Paide vallas puudub vajadus korraldada ise koolitransporti. Koostöö toimub JÜTK-iga. Õpilastele võimaldatakse kiipkaardi alusel sõidu õigus kodust kooli ja koolist koju kõigil koolipäevadel. 2016/2017 õppeaastal kasutas kiipkaarti 78 õpilast. Vallas on ka piirkondi, kus ei ole võimalik liigelda ühistranspordiga ning lapsi transpordivad vanemad. Vald kompenseerib lastevanematele õpilase transpordi kooli ja koju „Õpilaste sõidusoodustuse määramise ja maksmise korra“ alusel (vastu võetud Vastu võetud 28.03.2013 Paide Vallavolikogu määrusega nr 12). 2016/2017 õppeaastal kasutas seda võimalust 4 lapsevanemat. Kokku kulub vallas õpilaste sõidu kompenseerimiseks aastas 27000 EUR.

Roosna-Alliku vald on oma territooriumilt kompaktne. Samalaadselt Paide vallaga kompenseeritakse õpilastele sõit kooli ja koju „Õpilaste sõidusoodustuse määramise ja maksmise korra“ alusel (vastu võetud 27.06.2013 määrusega nr 18). 2016/2017 õppeaastal kasutas kiipkaarti 21 last, mille pealt maksis vald JÜTK-ile dotatsiooni $306,96 \times 9 \text{ kuud} = 2762,64$ eurot. Samuti maksab vald kinni gümnaasiumide õpilastele sõidupiletid, 2016 aastal kulus selleks 2725 eurot. Lisaks ühistranspordile on vallas kasutada 16-kohaline väikebuss, mis teeb hommikul kaks õpilasingi piirkondades, kust ei ole võimalik hommikul ühistranspordiga liikuda (Viisu, Kaaruka, Valasti, Oeti). 2016. aastal kulus bussi ülalpidamiseks 20 000 eurot, sellest bussijuhi töötasu koos maksudega moodustas 12134 eurot. Bussi liising on suhteliselt madal, kuna põhiosa bussi liisingust maksti ära esimese 5 aastaga. Tasulist bussi tellimist (0,8 eurot/km) on vähe kasutatud. Klassid, kollektiivid, pensionärid ja kaupluseringid on senini olnud inimestele tasuta. Territooriumi suurenedes tekib vajadus teise bussijuhi palkamiseks, et teenindada ka senist Paide valla territooriumi.

Sotsiaaltransport

Paide vallas korraldatakse sotsiaaltransporti suuresti koduteenuse raames elektriautoga. Vajadusel on võimalik inimesel saada arsti juurde, poodi, apteeki jne. Koduteenuse hind on kehtestatud 4 eurot/tund. Lamajate ja ratastoolis klientide transportimiseks tellitakse invabuss Türi Vallalt.

Roosna-Alliku vallas on võimalik kasutada sotsiaaltranspordina elektriautot, kaugemate sõitude korral ka teisi valla autosid. Järvamaa piires on sõidu hind 0,13 eurot/km, väljaspool Järvamaad 0,16 eurot/km.

Paide linnas osutab sotsiaaltranspordi teenust Paide Sotsiaaltöökeskus, kellel on kaks elektriautot ning lisaks Citronen Berlingo. Linna sees on kliendile elektriautoga sõit tasuta. Väljaspool linna on hind 0,20 eurot/km. Lisandub ooteaja tasu alates teisest ootetunnist 5 eurot/tund. Osalise koormusega on tööl autojuht. Auto sõidukava on üsna tihe, tulevikus võib olla vajadus teise auto järele.

Läbiviidud küsitlus

Kolme omavalitsuse ühinemisega seoses on mitmel rahvakoosolekul tõstatatud probleemina transpordi küsimus. Ühinemine iseenesest ei muuda inimeste igapäevaelu korraldust ega liikumisvajadust, kuid seoses sellega on võimalik seda valdkonda parandada ja arendada.

Esimese etapina viidi aprillis uuringu raames läbi küsitlus. Küsitluse kaudu loodeti kaardistada inimeste liikumisega seotud probleemid ja ettepanekud. Küsitlusleht ilmus kõigi kolme omavalitsuse lehtedes, seda on võimalik täita kodulehel ning piirkonna raamatukogudes. Küsitluse tulemusi analüüsid loodeti saada ülevaade transpordikorralduse muutmise vajadusest ning pakkuda välja lahendusi olukorra parandamiseks.

Tagasiside oli üllatavalt madal, kokku laekus vaid 10 küsitluslehte, millest 2 olid positiivsed, probleeme ei nähtud. Sellest võib järeldada, et olemasolev transport pigem rahuldab elanikkonna vajadusi ja/või liiguvad elanikud isiklike sõiduautodega, mis annab suurema paindlikkuse ja iseseisvuse kui ühistransport.

Probleemidena toodi esile järgmist:

1. Ettepanek viia Pudimäe bussipeatus üle Kükitalle. Probleemiks, et seal elavale eakale on bussipeatus liiga kaugel. Teine võimalus on minna Tarbijale, kuid ka sinna on 5 km. V.Tammik selgitas, et probleem on talle teada, kuid bussipeatuse üleviimist ei luba maanteeamet, kuna see eeldaks liikluse ümberkorraldust, mahasõitude tegemist jne. Koosolijad leidsid, et probleemi saaks lahendada sotsiaaltranspordiga.

2. Probleemiks on, et Tarbijalt Paidesse ei saa varahommikul ja Paidest Tarbijale hilisõhtul. V.Tammik selgitas, et Tarbija-Paide liin lähtub õpilaste liikumisvajadusest, kuna nemad on põhikasutajad. Viimane buss väljub Paidest 17.30. Kuna aga trennide ajad võivad lõppeda ka hiljem, siis lapsed ei saa nendes osaleda. Paide vallas on kehtestatud kord, mis võimaldab maksta lapsevanematele sõidukompensatsiooni, kui lapsel ei ole võimalik ühistranspordiga kooli saada ning transportima peab lapsevanem.

3. Suveperioodil puudub Paide-Viraksaare ühistransport. H.Lepamets selgitas, et liini on proovitud käivitada mitmel korral, kuid sõitjaid lihtsalt ei olnud.

4. Probleemina toodi välja, et hommikul ei saa Paidest Roosna-Allikule. Vajalik oleks see nii õpetajatele kui ka õpilastele. Küsimus kerkis esile ka hariduse mõttekojas ning haridusvaldkonna uuringu käigus. Roosna-Alliku on väike kool ning edaspidi alternatiiv linnakoolile nende laste puhul, kellele suur koolikeskkond ei sobi. Hetkel ei saa seda lastevanematele soovitada, kuna puudub transpordivõimalus.

5. Koordi küla - puudub ühistranspordi võimalus. Lahendusena eakatele vallasisene liin kaks korda kuus.

Lisaks küsitlusele arutati ka muid transpordiga seotud küsimusi.

Üheks probleemiks on bussipaviljonid. Roosna-Alliku sai omale uued paviljonid seoses riigimaantee remondiga. Paide vallas aga lõhkus maanteeamet paviljonid maha, ning nüüd on vald kirjutanud oma arengukavasse uute paviljonide ehitamise. Seda eelkõige nendes peatustes, kus kolme kuu jooksul on rohkem kui 100 reisijat (Sargvere, Suurpalu, Pikaküla, Vet. Labori, Mäo Keskuse). Bussipaviljonide asukoht on vaja kooskõlastada maanteeametiga. Busside mahasõiduread on enamasti küll olemas, kuid ei ole paviljonide alust platsi.

Kokkuvõtteks:

- Elanike aktiivsus antud küsimuses oli madal. Üheks põhjuseks on see, et kuna ühistranspordi võimalused on väiksed, siis on paljudel peredel olemas autod. Probleemiks on eakad ning koolilapsed.
- Üksikisikute probleemi ei ole võimalik lahendada ühistranspordiga, see on pigem sotsiaaltranspordi teema. Eakamate inimeste puhul hajaasustusaladel saab asja lahendada kas koduteenuse pakkumisega või vallabussi ringidega (nö poeringid) kord nädala või paari jooksul.
- Roosna-Allikul on eksperimendina käivitatud suvel vallasisene transport Valastist Paidesse, igal teisel ja neljandal neljapäeval. Buss sõidab läbi Viisu. Seda liini on võimalik edaspidi suunata ka nõudepeatusena läbi Tarbja. Buss on Paides 2 tundi ning läheb siis tagasi, see võimaldab eakatel käia poes, apteegis, nad saavad ka oma arstiaegu selle järgi planeerida jne.
- Roosna-Alliku bussi kasutatakse ka teatrisse jm sõitudeks. Hetkel 16-kohaline buss. Uue suurema omavalitsuse korral oleks vaja suuremat bussi, mis võimaldaks sõita nt tervel klassil. Valdkondade spetsialistid võiksid teha juba praegu suuremat koostööd, nt kui buss sõidab eakatega teatisse, saaks ta võtta peale ka eakaid Paide vallast jne.
- Paidest Roosna-Alliku kooli minevate õpetajate ja õpilaste transport lahendatakse esialgu valla bussi baasil, mis alustab alates septembrist õpilasringi hommikul Paidest. See annab lastevanematele suurema võimaluse oma lapsi vajadusel väikekooli panna ning seeläbi arendada Roosna-Alliku kooli. Kui bussis on igapäevaseid sõitjaid piisavalt, räägitakse edaspidi JYTK-iga läbi, et avada ühistranspordiliin.
- Laste huvihariduses osalemise võimalusi vaadatakse edasi sügisel, kui on selgunud huvihariduses käivate õpilaste hulk. Lahendust võib tuua riigipoolne rahatugi huvihariduse kättesaadavuse parandamiseks.
- Õpilaste sõidusoodustuse määramise ja maksmise põhimõtted on Paide vallal ja Roosna-Alliku vallal samad. Ettepanek on selliselt ka edaspidi õpilaste sõitu toetada.
- Bussipaviljonid peaksid olema terves omavalitsuses ühesugused. Kuna Roosna-Alliku vallas on need uued ja kenad, siis on soovitatav võtta ka praeguses Paide vallas see välisilme aluseks.
- Paide ja Roosna-Alliku valdadel kulub õpilastranspordile ning vallabussile kokku ca 53000€ aastas.
- Päevakorral on bussijuhi palga tõstmine (hetkel 600€/kuus). Autoettevõtete Liit ja Transpordi Ametiühing sõlmisid üldtöökokkuleppe, millega saavad Eesti bussijuhid järgneva kolme aasta jooksul miinimumpalga tõusu. 2017 aastast on bussijuhtide minimaalne kuupalk 835 eurot ja tunnipõhipalk 3,5 eurot. Seda tuleb arvestada, kui
- Pakutakse bussiveo teenust.

Lisa 1. Külaelanike arv 01.01.2017.a seisuga

PAIDE VALD		ROOSNA-ALLIKU VALD	
Küla nimi	Elanikke	Küla nimi	Elanikke
Tarbja	286	Roosna-Alliku	464
Sargvere	198	Viisu	229
Nurmsi	103	Valasti	72
Viraksaare	97	Kaaruka	67
Kriilevälja	88	Allikjärve	66
Anna	76	Kirisaare	41
Suurpalu	75	Oeti	40
Mäo	73	Kodasema	28
Müüdi	64	Koordi	24
Pikaküla	54	Vedruka	24
Sillaotsa	54	Kihme	13
Purdi	52	Tännapere	11
Valgma	52	Esna	10
Eivere	47	Valla täpsus	4
Korba	38	Elanikke kokku	1093
Mustla	32		
Puiatu	30		
Mäeküla	28		
Otiku	27		
Mustala-Nõmme	24		
Prääma	23		
Nurme	22		
Seinapalu	20		
Ojaküla	19		
Sõmeru	19		
Kirila	18		
Võõbu	13		
Veskiaru	9		
Valla täpsusega	48		
KOKKU	1689		

Lisa 2. Peatuste kasutus Paide vallas perioodil 01.01.2017-31.05.2017

Peatus	reisijaid	sõitude arv perioodil	reisijaid keskmiselt ühel reisil
Tarbja	2534	888	2,85
Mäo 3 (Paide suund)	988		
Sargvere (Paide suund)	854		
Vet.labor (Paide suund)	600		
Pikaküla (Paide suund)	389	404	0,96
Mäo 2 (Rakvere suund)	342		
Anna keskus	339	305	1,11
Mäo 4 (Tartu suund)	233		
Eivere (Paide suund)	219	400	0,55
Sillaotsa (Mäo suund)	201		
Mäo keskus	196		
Mäeküla (Paide suund)	187		
Sargvere	185		
Eivere tee (Paide suund)	131	295	0,44
Nurmsi (Paide suund)	111		
Sargvere (Koeru suund)	111		
Sillaotsa (Paide suund)	100		
Põhjaka (Paide suund)	99		
Rabaristi (Paide suund)	98	41	2,39
Prääma (Paide suund)	84	190	0,44
Kriilevälja (Paide suund)	69	41	1,68
Viraksaare	65	190	0,34
Tarbja osakond (Paide suund)	53	396	0,13
Purdi	43	390	0,11
Mäeküla (Tartu suund)	34		
Marja (Paide suund)	23	190	0,12
Anna (Paide suund)	21	400	0,05
Valgma II	20	231	0,09
Veskiaru (Valgma suund)	16	231	0,07
Mäeküla (Koeru suund)	15		
Seinapalu	15	251	0,06
Vet.labor (Mäo suund)	14		
Mäo 1 (Tallinna suund)	13		
Metsniku	11	285	0,04
Ussisoo (Tallinna suund)	7	295	0,02
Liivamäe (Paide suund)	5	295	0,02
Veskiaru (Paide suund)	5	41	0,12
Põhjaka (Tartu suund)	4		
Müнди töökoda (Paide suund)	3	41	0,07

Nurmsi (Tartu suund)	3		
Anna (Tallinna suund)	2	295	0,01
Müнди I (Valgma suund)	2	231	0,01
Tarbja osakond (Anna suund)	2	347	0,01
Ussisoo (Paide suund)	2	295	0,01
Eivere (Pikaküla suund)	1	251	0,00
Laane (Paide suund)	1	404	0,00
Marja (Viraksaare suund)	1	190	0,01
Müнди I	1	41	0,02
Pikaküla (Anna suund)	1	210	0,005
Valgma	1	231	0,004
	8454		

Lisa 3. Peatuste kasutus Roosna-Alliku vallas perioodil 01.01.2017-31.05.2017

Peatus	kokku reisijaid	reiside arv	reisijaid keskmiselt ühel reisil
Roosna-Alliku (Paide suund)	1773	827	2,14
Viisu (Paide suund)	1093	512	2,13
Roosna-Alliku (J-Jaani suund)	566	802	0,71
Vodja küla (Paide suund)	206	684	0,30
Kirisaare (Paide suund)	208	869	0,24
Olli (Paide suund)	182	512	0,36
Miili (Paide suund)	170	827	0,21
Vodja mõis (Paide suund)	156	949	0,16
Viisu tee (Paide suund)	128	407	0,31
Vodja tee (Paide suund)	114	1683	0,07
Vodja küla (Peetri suund)	107	592	0,18
Vodja mõis (Vedruka suund)	106	1003	0,11
Mäe (Paide suund)	88	869	0,10
Aru (J-Jaani suund)	61	62	0,98
Kalakasvandus (Paide suund)	64	743	0,09
Koordi (Vedruka suund)	68	281	0,24
Ale (Tapa suund)	14	890	0,02
Koordi mõis (Paide suund)	19	1025	0,02
Valasti (J-Jaani suund)	9	62	0,15
Vodja tee (Vedruka suund)	12	1255	0,01
Sooru (Paide suund)	21	869	0,02
Mäe (Tapa suund)	12	869	0,01
Koordi mõis (J-Jaani suund)	9	931	0,01
Vedruka	11	155	0,07
Kirisaare (J-Jaani suund)	7	931	0,01
Viisu (Vedruka suund)	8	322	0,02
	5212		